

Protocol bij besmette bedrijven met CL

Versie 3, 18 januari 2022

1 Inleiding

Dit protocol is van toepassing op een bedrijf waarvan bij een of meerdere dieren de diagnose van de aanwezigheid van het *Corynebacterium pseudotuberculosis* is gesteld, de veroorzaker van Caseous Lymfadenitis (CL).

Doelstelling

Het doel van dit protocol is bereiken van een situatie waarin met een zekere mate van waarschijnlijkheid kan worden gesteld dat *Corynebacterium pseudotuberculosis* niet meer op het bedrijf aanwezig is. CL is een sluimerende ziekte, schapen besmet met CL blijven besmet, ook als ze behandeld worden met antibiotica. CL is een zoonose en gevaarlijk voor mensen met intensief contact met besmette schapen.

2 Strategie

Algemeen

Door de toepassing van hygiënemaatregelen wordt voorkomen dat de besmetting binnen het bedrijf en naar andere bedrijven wordt verspreid. Tevens moet voorkomen worden dat nieuwe besmettingen van buitenaf plaats vinden (zie §4).

Door gerichte informatieverstrekking wordt bevorderd dat de herkomst van de ziekte wordt geïdentificeerd en wordt voorkomen dat de ziekte zich verder verspreid (zie §5).

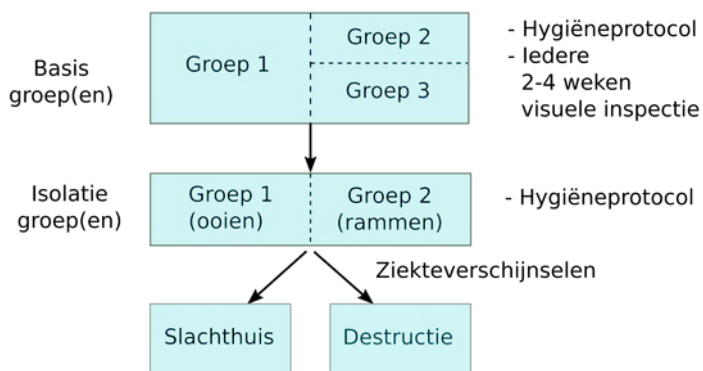
Bestrijding van de besmetting

Op het bedrijf: De schapen die op het oog gezond zijn lopen in een **basisgroep**.

Naast de dagelijkse routine controle van de kudde op gezondheidsaspecten vindt iedere 2 - 4 weken een op CL gerichte individuele inspectie plaats van alle schapen in de basisgroep (zie §6).

Verdachte dieren met verschijnselen die wijzen op een mogelijke besmetting met CL worden verplaatst naar een **isolatie groep**.

Lammeren van ooien met verschijnselen van CL worden verplaatst naar de isolatiegroep. Schapen eenmaal in de isolatiegroep worden afgevoerd voor de slacht (zie §7) of worden geëuthanaseerd (zie §8). Zie het schema hieronder.

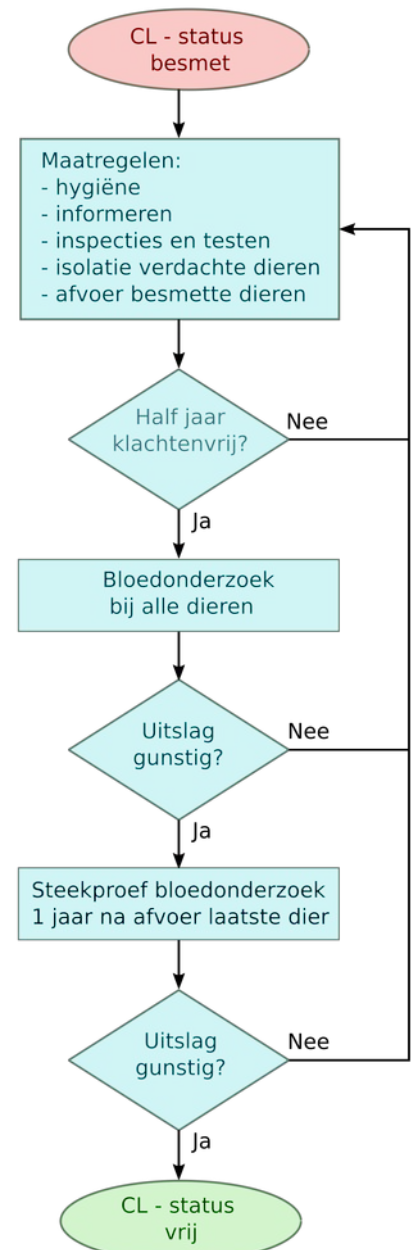

Het bereiken van de CL-vrij status

Indien op het bedrijf na afvoer van het laatste besmette dier een half jaar met in dit protocol genoemde maatregelen en de op CL gerichte individuele inspecties geen nieuwe gevallen van CL binnen het koppel worden gezien en/of schapen worden afgekeurd bij slacht vanwege abscessen, worden alle schapen serologisch getest.

Als dit gunstig verloopt, wordt een jaar na de afvoer van het laatste besmette dier, een steekproef genomen van de schapen in het koppel. Bij gunstige uitslag wordt de CL-vrij status verkregen.

Zie het stroomschema hiernaast.

---

3 Hygiënemaatregelen

Basis hygiënemaatregelen volgens 'Protocol hygiënemaatregelen CL'

Dit wordt uitgebreid met de volgende extra maatregelen:

Publiek

- Heeft geen toegang tot de schapen en besmette terreinen (weilanden, stallen, stalinventaris).
- Geen verkoop van "rauwe" schapenproducten (ruwe wol, rauwe melk, rauwmelkse kazen).

Stal

Mest afvoeren of niet uitrijden op het land gedurende 6 maanden.

Houten hekken, houten ruiven e.d. (liefst definitief) verwijderen, desinfecteren, ongebruikt laten en in zon zetten.

Schapen

Voorkeur: **Geen aanvoer** van schapen naar het bedrijf.

Geen export van schapen: Voor het intracommunautaire (EU) handelsverkeer moeten fokschapen afkomstig zijn van bedrijven waar CL tijdens de laatste 12 maanden, voorafgaande aan deelname aan het intraverkeer, klinisch niet is vastgesteld.

Koppels zoveel mogelijk gescheiden houden totdat er over een langere periode geen kliniek meer is en/of na serologisch onderzoek van de koppels zonder kliniek.

Koppelbehandelingen: scheren, dompelen/douchen, transport, controles, vaccinaties, behandelingen etc.

"Schoon naar vuil" werken hanteren: eerst de lammeren, daarna de jaarlingen/enters en de groep onverdachte (schoon), daarna de oudere schapen, als laatste de rammen (bij rammen vaker meer CL door vechten, en eerst de jonge rammen daarna de oude rammen).

Schapen zo kort mogelijke tijd opkralen om verspreiding te minimaliseren.

Wol van CL verdachte schapen worden in een aparte wolzak verzameld en met wolzak afgevoerd en vernietigd.

Bij vaccinaties voor elk schaap een andere injectienaald gebruiken.

Bij injecties steeds een schone naald gebruiken.

Lammertijd

Zo mogelijk lammeren van besmette ooien direct na geboorte als adoptielam bij "schone" ooien plaatsen. Let op: lammeren geen biest/melk laten drinken bij de besmette moeder.

Lammeren die opgroeien bij besmette moeders worden slachtlammeren.

Oormerken: schoon werken (schone handen/wegwerphandschoenen).

Oornummer direct uit zakje in oor knippen, eventueel eerst ontsmetten met alcohol of betadinejodium.

Werk van schoon naar vuil, gebruik voor besmette groep aparte tang, spuiten, klauwschaar etc.

---

4 Informatieverstrekking contacten

Contacten in de laatste 12 maanden voorafgaand aan de datum van klinische verdenking worden geïnformeerd over de besmetting met CL op het bedrijf:

- de contacten van waar vandaan schapen zijn aangevoerd
- de contacten waar naar schapen zijn afgevoerd
- erfbetreders die in nauw contact zijn gekomen met de schapen zoals dierenartsen en scheerders, wolsorteerders
- indien van toepassing: ras- of stamboekvereniging informeren waarbij het bedrijf is aangesloten

---

5 Inspectie

Iedere 2 tot 4 weken worden de schapen individueel onderzocht op abcessen/knobbels bij en in de buurt van uitwendige lymfeknopen. Zie het protocol 'Protocol visuele inspectie CL'.

---

6 Afvoer naar slachthuis

Alleen gezonde schapen. Abscessen zijn geen reden tot afkeuring bij de slacht. Opengesprongen abscessen in de huid genezen op het oog goed.

Als CL op het bedrijf aangetoond is, is dat geen reden tot afkeuring bij voorbaat. Bij afkeuring is aanvraag herkeuring mogelijk.

Het VKI formulier: Onder "informatie over het herkomstbedrijf" en onder de vraag "Zijn er onderzoeksgegevens beschikbaar die relevant zijn voor de voedselveiligheid" vermelden: JA. Bijvoorbeeld "Op eigen initiatief twee schapen aangeboden voor sectie en bij 1 dier CL aangetoond".

Indien van toepassing: Slager informeren over CL op het bedrijf.

Slachthuis observaties/ keuringsrapport

Indien mogelijk slachthuis observaties/rapporten opvragen. Bij vóórkomen van inwendige abscessen is het schaap verdacht van CL. Bij afkeur van het karkas of delen van het karkas reden van afkeuren opvragen. Observaties delen met de dierenarts en indien van toepassing met het stamboek.

---

7 Euthanasie

Schapen die niet voor de slacht aangeboden kunnen worden, worden zo snel mogelijk geëuthanaseerd. In de fase dat CL hopelijk niet meer op het bedrijf is, zijn dit de schapen die je kunt testen: sectie en bacteriologisch onderzoek van verdachte bulten/abscessen.